

Rivningsplaner på 60-talet - i dag en av Stockholms mest attraktiva adresser.

FOTO: HOLGER ELLGARD

Puckeln

HORNSGATSPUCKELN ÄR ETT namn och en plats som de flesta svenskar kan referera till när de talar om Stockholm i allmänhet och Söder i synnerhet. "Puckeln", som löper parallellt med Hornsgatans början vid Slussen, är ingen officiell adress men utgör i folkmun det beskrivande namnet på de tre blåmärkta kvarteren Ormen mindre, Svalgången och Stenbocken. Blåmärkningen betyder att den tillhörande bebyggelsen har "synnerligen höga kulturhistoriska värden", motsvarande byggnadsminne.

Den avvikande förhöjningen av gatuplanet har sin historiska förklaring, en rest från en svunnen tid. Det var när spårvagnarna i början av förra seklet fick svårt att klara den branta stigningen i backen som man bestämde sig för att spränga fram och anlägga den mer plana och betydligt bredare Hornsgatan som vi ser i dag.

I samband med den omfattande omläggningen försvann även merparten av byggnaderna på gatans södra sida, bland annat Bellmans födelsehus, den Daurerska malmgården och en del av Maria kyrkogård. På norra sidan bevarades däremot husen, liksom den ursprungliga delen av Hornsgatan.

Under 1960-talet fanns planer på att riva stora delar av bebyggelsen runt Hornsgatspucken som då var allmänt

nedgången med ett stort behov av moderniseringar. Men planerna ändrades när Stadsbyggnadskontoret och Stockholms stadsmuseum år 1965 genomförde en inventering och kom fram till att där "...framträdde inom östra delen av Mariaberget bilden av en på malmarna unik stenhusbebyggelse från 1700-talet av synnerligen stort kulturhistoriskt och arkitektoniskt intresse...".

Det blev också startskottet för ett omfattande restaureringsarbete som ledde fram till att området numera tillhör Stockholms mest attraktiva adresser.

Puckeln är i dag också en levande påminnelse om en tid när Stockholms gator var stenlagda. Den som sett kultförklarade barnprogrammet Tårtan från 70-talet kanske minns att kaféet som togs över av bröderna Janos, Frasse och Hilding låg på Hornsgatspuckeln.

Storgatstenen på platsen är patinerad till ett golv som skiner när det är fullmåne. Den större stenen brukade förr i tiden även vinklas till trappsteg i vissa branta partier, framför allt för att hästarnas hovar skulle få fäste när de drog tunga laster.

TEXT **PETER WILLEBRAND** FOTO **JAN BERKÖ**

Storgatsten i månsken.
Om stadens stenar
kunde berätta ...